

Skemi tal-pensjonijiet privati

Ir-rwol tagħhom f'pensjonijiet
adegwati u sostenibbli

Din il-pubblikazzjoni hija appoġġjata mill-Programm Komunitarju Ewropew għall-Impjiegi u s-Solidarjetà Soċjali (2007-2013). Dan il-programm jitmexxa mid-Direttorat Ġenerali tal-Impjiegi, Affarijiet Soċjali u Opportunitajiet Indaqgħal Kummissjoni Ewropea. Gie stabbilit li l-implimentazzjoni tal-għanijiet tal-Unjoni Ewropea fil-qasam tal-impjiegi u l-affarijiet soċjali tkun appoġġjata finanzjarjament, kif stipulat fl-Aġenda Soċjali, u b'dan għalhekk ikun qed jingħata kontribut għall-kisba tal-għanijiet tal-Istrateġija ta' Liżbona f'dawn l-oqsma.

Il-Programm ta' seba' snin jimmira l-partijiet interessati kollha li jistgħu jgħinu fit-tfassil tal-iżvilupp tal-impjiegi u l-leġiżlazzjoni soċjali u linji politiċi xierqa u effettivi, madwar l-UE-27, l-EFTA-ŻEE u l-pajjiżi kandidati u pre-kandidati tal-UE.

Il-missjoni PROGRESS għandha ssaħħaħ il-kontribut tal-UE bħala appoġġ għall-impjenji u l-isforzi tal-Istati Membri biex jinholqu aktar impjiegi u impjiegi aħjar u biex tinbena soċjetà aktar koeżiva. Għal dan l-għan, PROGRESS se tkun strumentali:

- f'li ttiprovdi analiżi u pariri ta' politika fl-oqsma politiċi ta' PROGRESS;
- f'li tissorvelja u tirrapporta dwar l-implimentazzjoni tal-leġiżlazzjoni u l-linji politiċi tal-UE fl-oqsma politiċi ta' PROGRESS;
- f'li ttipromwovi t-trasferiment ta' linji politiċi, it-tagħlim u l-appoġġ fost l-Istati Membri dwar l-għanijiet u l-prijoritajiet tal-UE; kif ukoll
- f'li jitwasslu l-fehmiet tal-partijiet interessati u tas-soċjetà b'mod ġenerali.

Għal aktar tagħrif ara:
<http://ec.europa.eu/progress>

Skemi tal-pensjonijiet privati

Ir-rwol tagħhom f'pensjonijiet adegwati u sostenibbli

II-Kummissjoni Ewropea

Direttorat Ġenerali għall-Impjegi, l-Affarijiet Soċjali u l-Opportunitajiet Indaq

Taqsim E.4

Manuskritt li tlesta f'Diċembru 2009

La l-Kummissjoni Ewropea u lanqas kwalunkwe persuna oħra li taġixxi f'isem il-Kummissjoni mhuma responsabbli mill-użu li jista' jsir mill-informazzjoni li tinsab f'dan id-dokument.

© ritratti 123RF

Għal kull użu jew riproduzzjoni tar-ritratti li mhumiex taħt id-drittijiet tal-awtur tal-Komunitajiet Ewropej, għandu jintalab permess direttament mingħand il-proprjetarju(i) tad-dritt tal-awtur.

Europe Direct huwa servizz li jgħinek
issib twegibiet għall-mistoqsijiet tiegħek
dwar l-Unjoni Ewropea

Numru tat-telefon ġdid bla ħlas (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Ċerti operaturi tat-telefonija ċellulari ma jippermettux
aċċess għan-numri 00 800 jew inkella
dawn it-telefonati jistgħu jkunu bi ħlas

Ħafna informazzjoni addizzjonali dwar l-Unjoni Ewropea hija disponibbli fuq l-Internet. Jista' jsir aċċess għaliha permezz tas-server Europa (<http://europa.eu>).

Informazzjoni dwar il-katalogar kif ukoll astratt jinsabu fit-tmiem ta' din il-pubblikazzjoni.

Il-Lussemburgu: L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2010

ISBN 978-92-79-15193-4
doi:10.2767/99371

© L-Unjoni Ewropea, 2010
Ir-riproduzzjoni hija awtorizzata kemm-il darba jissema s-sors originali.

Printed in Belgium

STAMPAT FUQ KARTA BAJDA HIELSA MILL-KLORUR ELEMENTARI (ECF)

WERREJ

Introduzzjoni	4
Skemi tal-pensjonijiet privati	6
Ir-rwol ta' skemi tal-pensjonijiet privati qed jikber.....	6
... iżda huwa varjat	7
Tiġi żgurata l-adeqgatezza fi skemi ffinanzjati u amministrati privatament . . .	10
Livelli ta' kopertura u kontribuzzjoni	10
Livelli ta' pensjoni: biċċa xogħol riskjuża	11
Trattament tar-riskju ta' waqfa fil-karriera	12
Riskju ta' ħajja twila: il-faži ta' ħlas	14
L-annwalitajiet biss jipproteġu kontra r-riskju ta' ħajja twila	15
Ibbilanċjar tar-riskju finanzjarju	16
Ibbilanċjar ta' riskji, sigurtà u aċċessibbiltà	17
Protezzjoni tal-livelli ta' benefiċċju	17
L-impatt tal-ħlas u l-ispejjeż	18
Tnedija ta' limiti fuq l-ispiża	18
Hija meħtieġa edukazzjoni finanzjarja aħjar	19
Il-promozzjoni tal-edukazzjoni finanzjarja	19
Informazzjoni mtejbja	20
L-impatt tal-politika tat-taxxa	20
Il-benefiċċji tal-inċentivi tat-taxxa huma incerti	21
Huwa meħtieġ monitoraġġ aħjar	22
L-impatt tal-krizi	24
Konklużjonijiet	26

Introduzzjoni

Sabiex tiġi indirizzata l-isfida ta' popo-lazzjoni li qed tixjieh, il-Kummissjoni Ewropea u l-Kumitat tal-Protezzjoni Soċjali (Social Protection Committee - SPC) qed jaħdmu mal-Istati Membri biex jappoġġjaw, jimmonitorjaw u jevalwaw l-impatt ta' riformi għas-sistemi tal-pensjoni fuq il-mira doppja li jiġu żviluppata pensjonijiet adegwati u li tiġi żgurata s-sostenibbiltà fit-tul tas-sistemi tal-pensjoni. Matul il-ħidma tiegħu biex jinkisbu l-oġettivi miftiehma komunement għall-għoti ta' pensjoni, l-SPC eżamina l-biċċa l-kbira tal-isfidi ta' politika għal skemi statutorji u amministrati pubblikament li huma ffinanzjati fuq bażi ta' *pay-as-you-go*. Dan jinkwadra tajjeb mal-fatt li l-biċċa l-kbira tal-provvediment ta' dħul għall-pensjonanti tal-lum titwassal minn skemi ta' dan it-tip. Tabilhaqq, dan huwa l-każ anki f'dawk il-ftit pajjiżi (e.ż. id-Danimarka, l-Irlanda, l-Olanda u r-Renju Unit) fejn, sa mill-bidu, il-provvediment privat ingħata rwol sinifikanti u uffċjali fil-provvediment totali.

Madankollu, f'dawn l-aħħar għaxar snin għadd kbir ta' Stati Membri, bħala parti mir-riformi biex tissaħħaħ is-sostenibbiltà tas-sistemi tal-pensjonijiet, fittxew li jinvolve lill-imsieħba soċjali u liċ-ċittadini

individwali aktar direttament fil-provvediment ta' pensjonijiet billi jkabbru r-rwol futur għal skemi prefinanzjati u amministrati privatament.

L-aspetti ta' prefinanzjament u nefqa fiskali ta' dawn l-iskemi, li l-importanza ekonomika tagħhom qed tikber, qed jiġbdu dejjem aktar l-attenzjoni tal-awtoritajiet responsabbli għas-swieq jew servizzi finanzjarji jew għall-baġits pubbliċi. Għall-SPC, min-naħa l-oħra, huwa primarjament relevanti li tingħata ħarsa aktar mill-qrib lejn il-kontribuzzjoni ta' skemi ffinanzjati u amministrati privatament għall-adegwatezza u s-sostenibbiltà tal-pensjonijiet u b'mod partikolari li jinxtehet dawl fuq xi kwistjonijiet ewlenin fi skemi ffinanzjati u amministrati privatament, li jridu jiġu mifhuma sabiex ikunu jistgħu jaħdmu bħala strumenti ta' protezzjoni soċjali.

F'April 2008 l-SPC adotta rapport bir-riżultati tal-istudju tiegħu bit-titlu 'Skemi tal-pensjonijiet iffinanzjati amministrati privatament u l-kontribut tagħhom lejn pensjonijiet adegwati u sostenibbli'. Dan ir-rapport, li huwa indirizzat lill-Istati Membri, enfasisza l-lezzjonijiet mitgħallma dwar pensjonijiet privati u ffinanzjati.

Waqt li r-rapport kellu tendenza li jif-foka fuq ir-riskji potenzjali għal adegwatezza sħiħa inerenti fil-prefinanzjament, it-tfassib preżenti dwar pensjonijiet privati huwa ferm akbar u għandu tendenza li jiffoka fuq sostenibbiltà fundamentali. It-tnaqqis f'daqqa tal-valur nominali ta' assi ta' fondi tal-pensjonijiet bi 15–35 % li gie kkawżat mill-kriżi finanzjarja fl-aħħar kwart tal-2008 wera biċ-ċar uħud mill-vulnerabbiltajiet bażiċi tal-prefinanzjament bħala strument ta' finanzjament u naqqas sew il-kunfidenza tal-pubbliku fi skemi amministrati privatament.

Li l-iskemi jerggħu lura għal stat ta' solvibilità waqt li tiġi evitata l-possibbiltà li l-isponsors (impjegaturi, trade unions, membri) jirtiraw jew li s-sussidji jitnaqqsu (nefqa tat-taxxa) saru prijoritajiet ewlenin peress li l-istess sopravivenza tal-iskemi xi

kultant tista' tkun mhedda. Ovvjament, l-irkupru ekonomiku, inkluż fis-swieġ finanzjarji, ser jiddetermina ħafna mill-abilità li terġa' tiġi stabbilita s-solvibilità. Iżda t-tiżiżi ta' mekkanizmi li jippermettu li l-iskemi jassorbu aħjar l-iskossi ekonomiċi billi jqassmu l-ispejjeż fost il-partijiet interessati kollha wkoll ser ikun meħtieġ. Bl-istess mod, bidliet fid-disinn ta' skemi u strateġiji ta' investment spiss ser ikunu meħtieġa sabiex jitnaqqas l-esponiment għar-riskju ta' dawk li jfaddu l-pensjoni.

L-għan ta' dan il-ktejjeb huwa li jitfa' dawl fuq uħud mill-kwistjonijiet ewlenin li għandhom jiġu mifhuma sabiex l-iskemi prefinanzjati amministrati privatament ikunu jistgħu jaqdu b'suċċess ir-rwol ta' kontributori importanti għal pensjonijiet adegwati u sostenibbli previsti għalihom f'ħafna Stati Membri.

Pensjonijiet adegwati u sostenibbli

L-adegwatezza tal-pensjonijiet hija relatata mal-abbiltà tagħhom li jipprevjenu l-faqar u l-eskluzjoni soċjali fl-anzjanità u li jiġi żgurat livell ta' għixien deċenti għall-pensjonanti, li jippermettilhom jipparteċipaw fil-ġid ekonomiku ta' pajjiżhom kif ukoll fil-ħajja pubblika, soċjali u kulturali. Sabiex il-pensjonijiet ikunu soċjalment u politikament sostenibbli, dawn għandhom ikunu adegwati, u sabiex il-pensjonijiet jilbqgħu adegwati għandhom ikunu finanzjarjament sostenibbli, jiġifieri jkunu jistgħu jiġu ffinanzjati mingħajr ma jiġi affettwat ħażin il-finanzjament ta' aspetti importanti oħrajn ta' soċjetajiet sostenibbli. Pensjonijiet futuri adegwati jeħtieġu li s-sistemi tal-pensjonijiet jiġu ffinanzjati b'mod sostenibbli fil-kuntest ta' soċjetajiet li qegħdin jixxjeħu malajr. L-aspetti ta' adegwatezza u sostenibbiltà tal-pensjonijiet b'hekk huma marbuta mill-qrib.

Skemi tal-pensjonijiet privati

Is-sistemi tal-pensjonijiet ivarjaw sew bejn Stat Membru u ieħor, u hemm differenzi sinifikanti mhux biss fl-istruttura tagħhom iżda wkoll fit-terminoloġija użata. F'termini ġenerali, madankollu, l-individwi jistgħu jiksbu dħul wara li jir-tiraw minn:

- (1) skemi statutorji ta' sigurtà soċjali;
- (2) skemi tal-pensjoni tax-xogħol li huma abbinati mal-kuntratt tal-impjeg u fil-biċċa l-kbira bbażati fuq ftehim kollettiv;
- (3) kuntratti individwali ta' tfaddil għall-pensjoni ma' fornituri ta' servizzi finanzjarji, abbinati ma' deċiżjonijiet volontarji u individwali.

F'dan il-fuljett, it-terminu 'skemi tal-pensjonijiet privati' jinkludi l-iskemi prefinanzjati kollha li huma amministrati privatament. Dan jinkorpora kemm:

- > l-iskemi kollha statutorji (obbligatori) iffinanzjati totalment — bħat-tieni livelli ta' skemi statutorji, fejn il-kontribuzzjonijiet tas-sigurtà soċjali jiġu assenjati f'kontijiet individwali, li huma amministrati privatament; kif ukoll
- > skemi ffinanzjati supplimentari (volontarji) — il-pensjonijiet tax-xogħol kollha inkluzi *book reserve schemes*, kif ukoll tfaddil individwali ddedikat għal skop ta' pensjoni, b'mod partikolari tfaddil marbut ma' annwalitajiet, iżda esklużi prodotti oħrajn ta' tfaddil fit-tul. Fi kliem ieħor, dan ma jkoprix fondi ta' riżerva

akkumulati fi ħdan l-iskemi pubbliċi ta' *pay-as-you-go* jew tfaddil individwali fit-tul mingħajr skopijiet speċifiċi ta' pensjoni.

Ir-rwol ta' skemi tal-pensjonijiet privati qed jikber...

Fil-biċċa l-kbira tal-Istati Membri, proporzjon dominanti tal-provvediment totali tal-pensjoni huwa organizzat fi ħdan is-settur ġenerali tal-gvern, b'impatt notevoli fuq il-finanzi pubbliċi. Salbidu tas-snin disgħin, l-iskemi privati kellhom rwol sinifikanti biss fis-sistemi tal-pensjoni tad-Danimarka, l-Irlanda, l-Olanda, l-Iżvezja u r-Renju Unit, fejn il-limitazzjoni inizjali tal-provvediment pubbliku *pay-as-you-go* għal pensjonijiet bażiċi b'rata fissa għal kulhadd kienet tat spinta għal zieda fil-provvediment privat, kemm fil-forma ta' pensjonijiet tax-xogħol kollettivi kemm fil-forma ta' kuntratti individwali ta' assigurazzjoni tal-pensjoni. Iżda, f'dawn l-aħħar għaxar snin ta' riformi tal-pensjoni bi tweġiba għall-popolazzjoni li qed tixjieħ, hafna aktar pajjiżi espandew ir-rwol ta' skemi privati eżistenti jew introduċew elementi ġodda ta' pensjonijiet prefinanzjati, amministrati privatament, fis-sistemi tal-pensjonijiet tagħhom. Dan tipikament seħħ jew sabiex tittejjeb l-adegwatezza ġenerali tal-provvediment ta' pensjonijiet billi jiżdiedu komponenti privati mal-iskop ta' provvediment pubbliku, jew inkella sabiex jiġi kkompensat it-tnaqqis fir-rati ta' sostituzzjoni fil-futur ta' skemi pubbliċi li jirriżultaw mir-riformi. Raġunijiet oħrajn imsemmija mill-Istati Membri li għandhom proporzjon sinifikanti ta' —

jew li qed jersqu lejn dipendenza akbar fuq — finanzjament privat fis-sistemi tagħhom, jinkludu x-xewqa li jiġi ddiversifikat il-provvediment, tissaħħaħ l-għażla, tittejjeb it-trasparenza u titrawwem responsabbiltà individwali akbar. Tradizzjonalment, il-provvediment ta' pensjoni privata kien diskrezzjonali u volontarju jew opzjonali skont in-natura tiegħu ta' remunerazzjoni (skemi tax-xogħol) jew xiri u tfaddil individwali. Iżda hekk kif il-provvediment privat ingħata rwoli uffiċjali akbar fil-provvediment, ir-regolazzjoni pubblika żdiedet u gradwalment naqqset dawn il-karatteristiċi originali li kienu jaġġmuhom partikolarment dibattibbli bħala mezzi ta' protezzjoni soċjali peress li spiss kienu jirrizultaw f'kopertura frammentata u benefiċċji li la kienu ugwali u lanqas siguri.

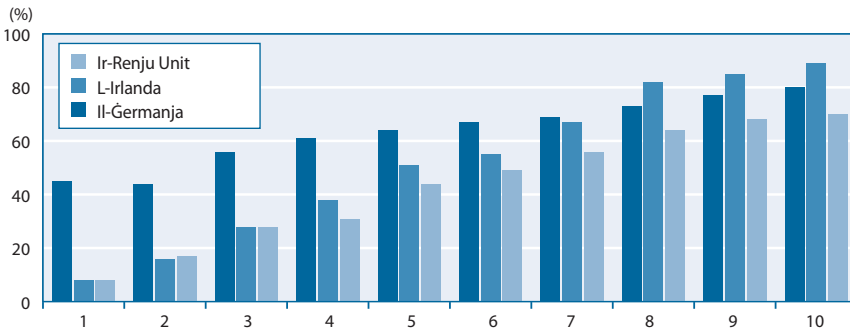
Tabilhaqq, meta numru ta' Stati Membri (l-Estonja, il-Latvja, il-Litwanja, l-Ungerija, il-Polonja, ir-Rumanija, is-Slovakkja u l-Iżvezja) reċentement sawru mill-ġdid l-iskemi statutorji tagħhom billi

introduċew komponent obligatorju ta' skemi tal-pensjoni ffinanzjati, amministrati privatament, biex jikkomplementaw il-livell tradizzjonali statutorju mhux iffinanzjat, dawn holqu taħlita għal kollox ġdida ta' regolazzjoni pubblika u amministrazzjoni privata fil-pensjonijiet Ewropej, għalkemm fil-biċċa l-kbira ta' dawn il-każijiet it-tranzizzjoni għadha ma tlestietx u għad iridu jittieħdu xi deċiżjonijiet politiċi importanti.

... iżda huwa varjat

Ir-rwol preżenti ta' skemi tal-pensjonijiet privati jvarja ħafna bejn l-Istati Membri, mhux biss fir-rigward tal-kontribut tagħhom għad-dħul totali ta' persuni rtirati iżda wkoll f'termini tal-livelli ta' kopertura ta' membri attivi, il-maturità tal-iskemi u d-daqs ta' fondi akkumulati. Kif muri fit-tabella hawn isfel, l-Istati Membri ġeneralment jaqgħu taħt erba' kategoriji fir-rigward ta' kif u sa liema grad jużaw skemi tal-pensjonijiet privati.

Rati ta' koperatura volontarja skont decili ta' dħul

Sors: OECD 'Kopertura ta' pjanijiet ta' pensjoni ffinanzjati' [DAF/AS/WD/PEN(2007)].

L-użu ta' skemi tal-pensjonijiet privati madwar l-UE

L-Istati Membri jaqgħu taħt erba' kategoriji, jiġifieri dawk li	Eżempji
jużaw ftit finanzjament privat u mhux behsiebhom ibiddlu dan minkejja li kien hemm xi zieda marginali fil-kopertura tal-iskema privata.	Spanja, Franza, il-Lussemburgu, Malta
minn dejjem ibbażaw parti mill-wegħdiet tagħhom ta' pensjoni fuq skemi privati u ffinanzjati, iżda fejn ir-rwol ta' dawk l-iskemi żdied u għadu qed jevolvi. Waqt li l-iskemi pay-as-you-go jipprovdu protezzjoni effettiva kontra l-faqar għall-pensjonanti, dawn mhux neċessarjament jiggarrantixxu adegwatezza sħiħa tal-pensjonijiet fis-sens ta' dħul ta' sostituzzjoni, u għalhekk huma kkombinati ma' skemi privati u ffinanzjati.	Id-Danimarka, l-Irlanda, l-Olanda, l-Iżvezja (*), ir-Renju Unit
reċentement irriformaw is-sistemi statutorji tagħhom biex jinkludu livell ta' skemi tal-pensjonijiet privati ffinanzjati u obbligatorji, u ffinanzjaw dawn billi jcaquilqu partijiet mill-kontribuzzjoni ġenerali tal-pensjoni lil hinn mill-iskema pay-as-you-go. Fil-biċċa l-kbira ta' dawn il-pajjiżi parti sinifikanti tal-adeqwatezza futura tal-pensjonijiet hi masuba li tkun ibbażata fuq dawn l-iskemi li huma mistennija jikkontribwixxu għall-evitar tal-faqar kif ukoll għal sostituzzjoni adegwata tad-dħul.	Il-Bulgarija, l-Estonja, il-Latvja, il-Litwanja, l-Ungerija, il-Polonja, ir-Rumanija, is-Slovakkja, l-Iżvezja (*)
għandhom skemi pay-as-you-go tal-assigurazzjoni soċjali tal-pensjoni relatati mad-dħul iżda issa qed jaqilbu partijiet tal-wegħda tagħhom ta' adegwatezza għal espansjoni ta' skemi tal-pensjonijiet privati prefinanzjati diġà eżistenti jew oħrajn godda.	Il-Belġju, il-Ġermanja, l-Italja, l-Awstrija

(*) L-Iżvezja taqa' taħt żewġ kategoriji.

Il-kontribuzzjoni totali preżenti ta' skemi tal-pensjonijiet privati għad-dħul ta' persuni irtirati tvarja bil-kbir fi ħdan l-UE. Tabilhaqq, in-nuqqas ta' miżuri miftiehma, flimkien ma' sistemi kontrastanti u l-possibbiltà ta' għadd doppju (meta l-kopertura minn diversi sorsi tingħadd), jfisser li fil-preżent m'hemmx settijiet ta' dejta internazzjonali li jistgħu jiġu mqabbla faċilment f'dan il-qasam. Għalhekk huwa diffiċli biex jiġu ddeterminati bi preċiżjoni l-livelli ta' kopertura u ta' kontribuzzjoni.

Fil-maġġoranza kbira tal-Istati Membri, l-iskemi tal-pensjonijiet obbligatorji *pay-as-you-go* amministrati pubblikament jipprovdu l-proporzjon dominanti tad-dħul tal-pensjonanti. Hekk kif l-iskemi

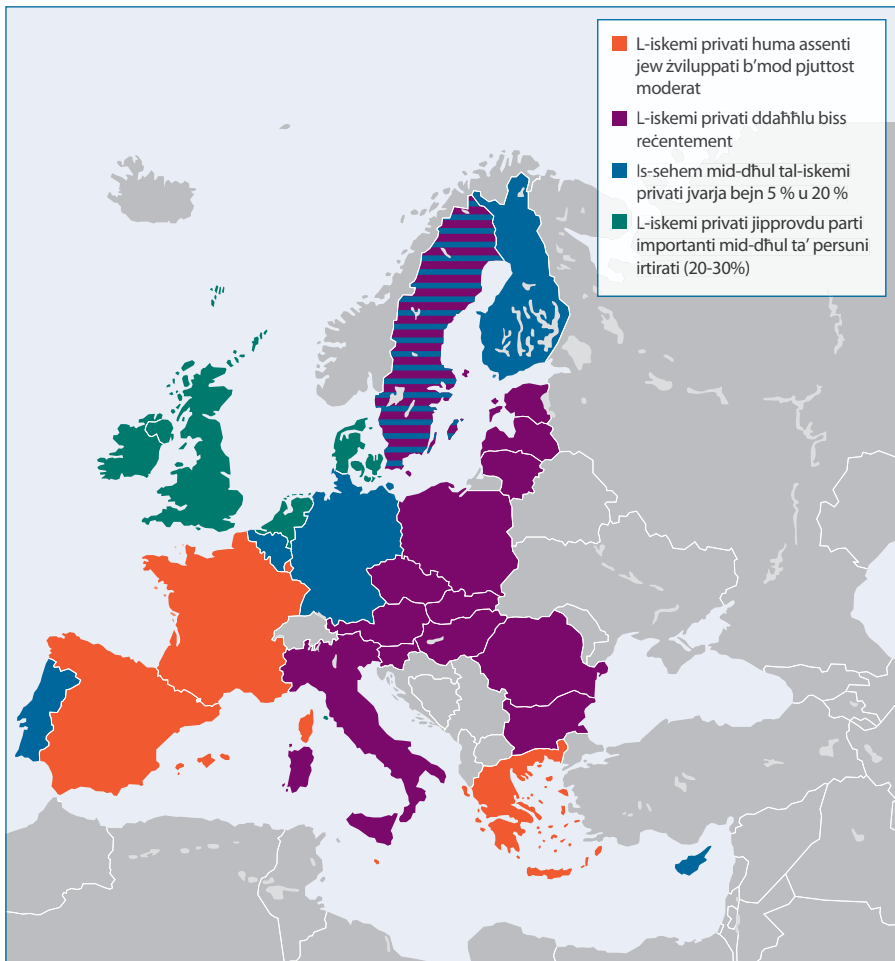
privati jipprovdu komplementi ta' dħul għall-pensjonanti, l-importanza tagħhom sa ċertu punt tirrifletti l-iskala tal-provvediment pubbliku *pay-as-you-go*. Iżda meta ma jkunux sempliċement mandati, fatturi bħad-daqs tan-nefqa tat-taxxa u sussidji oħrajn u n-natura tas-sistema tar-relazzjonijiet industrijali (kruċjali biex jixterdu l-iskemi tax-xogħol) ukoll jinfluwenzaw il-prevalenza tagħhom b'mod sinifikanti.

Peress li ħafna skemi prefinanzjati iddaħħlu biss f'dan l-aħħar deċennju u jieħdu bejn 30 u 40 sena (jiġifieri t-tul ta' karriera ta' xogħol) biex jimmatuaw, mhuwiex ta' stagħġib li fil-biċċa l-kbira tal-Istati Membri, il-kontribut ta' skemi tal-pensjonijiet privati għad-dħul ta' pen-

sjonanti preżenti għadu kemxejn limitat. Anki f'dawk il-pajjiżi fejn dawk l-iskemi huma l-aktar żviluppatti, preżentement jikkontribwixxu sa massimu ta' terz tad-dhul totali ta' persuni irtirati. Dan għaliex ikopru biss parti limitata tal-pensjonanti

tal-lum u għaliex il-biċċa l-kbira tal-iskemi għadhom qed jimmaturaw. Il-mappa hawn isfel turi li r-rwol tagħhom huwa modest jew kważi negliġibbli iżda ser jikber f'għadd ta' pajjiżi b'riżultat ta' riformi reċenti.

Il-kontribuzzjoni ta' skemi tal-pensjonijiet privati tvarja fi ħdan l-UE

Tigi żgurata l-adegwatezza fi skemi ffinanzjati u amministrati privatament

Meta l-gvernijiet jassenjaw rwol konsiderevoli fil-provvediment ta' pensjonijiet lil skemi prefinanzjati u amministrati privatament jeħtieġ li jqisu l-vulnerabbiltajiet ewlenin tal-protezzjoni soċjali fid-disinn tal-iskema. Dawn jinkludu aspetti bħall-kopertura u l-livelli ta' kontribuzzjoni, il-ġestjoni ta' riskji multipli assoċjati mal-fażijiet ta' akkumulazzjoni u ħlas, l-impatt

ta' ħlasijiet u l-ħtieġa għal informazzjoni, l-edukazzjoni finanzjarja u l-monitoraġġ tal-prestazzjoni tal-iskema. Dawn huma kollha kwistjonijiet li għandhom jiġu indirizzati sabiex l-iskemi privati jsiru kontributori totalment affidabbli għall-adegwatezza tal-pakkett tal-pensjoni totali.

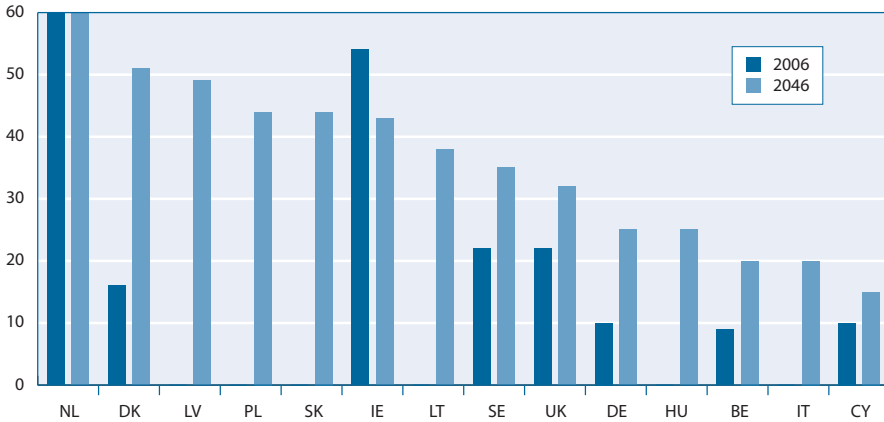
Livelli ta' kopertura u kontribuzzjoni

Il-kontribuzzjoni ġenerali tal-iskemi ta' pensjoni privata għad-dħul ta' nies irtirati tirrifletti l-livell ta' kontribuzzjonijiet, il-kopertura ta' tali skemi, il-maturità tagħhom (jiġifieri l-proporzjon ta' pensjonanti b'karriera sħiħa koperta mill-iskema) u l-piż tagħhom fis-sistema tal-pensjonijiet.

Il-livelli ta' kopertura u kontribuzzjoni tal-iskemi privati għandhom jirriflettu r-rwol maħsub għalihom fis-sistema ġenerali tal-pensjonijiet. Jekk huma maħsubin biex ikunu jew isiru komponent essenzjali

ta' dħul tal-irtirar għall-popolazzjoni kollha, il-livelli ta' kopertura u kontribuzzjoni jeħtieġu jkunu għoljin. Jekk huma żieda għal provvediment universali ieħor tal-irtirar biex jiġu żgurati rati simili ta' sostituzzjoni għal kulhadd, mela l-koperatura tista' tiġi mmirata biss lejn ċerti partijiet tal-popolazzjoni. Jekk il-kopertura hija opzjonali għall-isponsors u volontarja għall-membri, il-ħaddiema żgħażaġh u b'paga baxxa huma l-inqas probabbli li jiġu koperti u l-iktar probabbli li jkollhom waqfiet fil-kontribuzzjonijiet.

Kontribuzzjonijiet stmati ta' skemi ffinanzjati b'mod statutorju, tax-xogħol u volontarji ta' pensjoni, għad-dħul tal-pensjonanti fl-2006 u l-2046 (% tar-rati teoretiċi ta' sostituzzjoni)

Sors: 2008 studju SPC 'Provediment ifffinanzjat ta' pensjoni amministrata privatament u l-kontribuzzjoni tagħhom għal pensjonijiet adegwati u sostenibbli', tabella 7

Livelli ta' pensjoni: biċċa xogħol riskjuża

L-adegwatezza tal-benefiċċji tal-pensjoni fi skemi kontributorji prefinanzjati hija soġġetta għal numru ta' incertezzi u riskji. Dawk koperti jistgħu jesperjenzaw waqfa fir-rekords tal-kontribuzzjoni tal-pensjoni tagħhom bħala riżultat tal-interruzzjonijiet fil-karriera tax-xogħol tagħhom minħabba avvenimenti soċjali bħall-qgħad, mard, maternità jew dmiri-

jiet ta' kura (riskju soċjali). Huma jistgħu "jgħixu iktar" mill-kapital tagħhom (riskju ta' ħajja twila), l-inflazzjoni tista' toħloq erożjoni fil-pensjonijiet futuri (riskju ta' inflazzjoni) u r-redditi jistgħu jitbaxxew jew isiru negattivi (riskju finanzjarju) meta ma jkunx mistenni. Barra minn hekk, l-effett ikkombinat ta' dawn ir-riskji huwa akbar mit-total.

Trattament tar-riskju ta' waqfa fil-karriera

Il-biċċa l-kbira tal-iskemi tal-pensjoni kienu tradizzjonalment imfasslin għall-irġiel li jaħdmu f'karrieri twal full-time bħala dawk li "jaqilgħu l-għixien tal-familja". Il-ħtiġijiet għall-pensjoni tan-nisa ntlahqu permezz tal-kontribuzzjonijiet tar-raġiel tagħhom jew, wara mewtu, permezz tal-pensjonijiet tar-romol ikkumplementati mill-benefiċċji għat-tfal. Dan l-approċċ għadu rifless fil-prinċipji bażiċi ta' ħafna skemi ta' pensjoni, għalkemm l-Istati Membri qegħdin jadattaw progressivament is-sistemi tagħhom skont id-dritt Komunitarju eżistenti u fid-dawl ta' parteċipazzjoni oġhla fis-suq tax-

xogħol min-nisa u ta' aspirazzjonijiet għal ugwaljanza ikbar bejn is-sessi.

Fi skemi fejn il-benefiċċji huma relatati mill-qrib mal-kontribuzzjonijiet, waqfiet fil-karriera b'interruzzjonijiet jew tnaqqis sostanzjali tal-kontribuzzjonijiet tal-pensjoni, iqajmu tħassib dwar l-adegwatezza futura tal-pensjonijiet. Gruppi li għandhom it-tendenza li jkollhom waqfiet fil-karriera minħabba dmirijiet fil-familja, qgħad jew mard, ser jiġu affettwati b'mod partikolari. In-nisa, dawk b'ħiliet limitati u dawk b'paga baxxa jistgħu jkunu f'riskju speċjali.

Benefiċċju definit versus skemi ta' kontribuzzjoni definita

Ir-riskji għall-benefiċjarji fi skema ta' pensjoni ffinanzjata u ġestita b'mod privat ivarjaw ħafna skont jekk tkunx imfassla bħala skema ta' "benefiċċju ddefinit" (BD) jew ta' "kontribuzzjoni ddefinita" (KD). F'sistema ta' pensjoni BD ir-riskji finanzjarji u ta' ħajja twila jaqgħu fuq l-isponsor tal-iskema. Il-benefiċċji għall-membri huma tipikament ibbażati fuq formola marbuta mal-pagi tal-membri u t-tul tax-xogħol. Minnaħa l-oħra, il-benefiċċji għall-membri fi skemi KD huma biss funzjoni tal-ammont ikkontribwit mill-membri u l-isponsor u kwalunkwe redditu fuq dak l-investment. Għalhekk fi skemi KD ir-riskji finanzjarji u ta' ħajja twila jaqgħu fuq il-membri.

Skemi ta' tifsila BD kienu tipikament użati fi skemi tax-xogħol qodma biex jikkupjaw il-formola ta' benefiċċju fl-iskemi tal-impjegati taċ-ċivil. Izda n-numru ta' tali skemi ilu jitbaxxa għal snin sħaħ. Kważi l-iskemi kollha stabbiliti fl-aħħar 20 sena huma ta' tifsila KD. Dan japplika għall-iskemi tax-xogħol kif ukoll statutorji. Għalhekk fejn l-Istati Membri mexxew parti mill-provvediment għall-pensjoni ta' sigurtà soċjali lejn fondi amministrati privatament b'parteċipazzjoni obligatorja dawn kollha użaw it-tifsila KD.

Waqfiet fil-karriera ġeneralment għandhom effetti iktar b'saħħithom fi skemi ta' pensjoni KD milli BD. Dan għaliex il-kalkoli tal-benefiċċji f'din tal-aħħar mhumiex neccessarjament marbutin daqshekk mill-qrib mar-rekord ta' kontribuzzjoni tal-benefiċjarju daqs-kemm huma fi skema KD.

Għalhekk, l-iskemi KD jipprovdu benefiċċji oġġla għal dawk li għandhom karrieri itwal ta' xogħol u pagi iktar kostanti matul il-ħajja tax-xogħol tagħhom. Dawk li jsibu rwieħhom qiegħda għal perjodi twal tal-ħajja tax-xogħol tagħhom, jew li għandhom rekords b'waqfiet fix-xogħol għal raġunijiet oħrajn, se jkunu f'pożizzjoni finanzjarja inqas tajba meta jirtiraw. Fl-Istati Membri fejn il-pensjonijiet iffinanzjati mistennija jkollhom rwol ferm akbar fil-futur, dan jista' jirriżulta f'incidenza oġġla ta' faqar tal-pensjonanti fost gruppi vulnerabbli b'rekords iktar baxxi ta' xogħol u dħul.

Skont ir-rwol eżatt li l-pensjonijiet supplimentari għandhom fi kwalunkwe sistema partikolari ta' pensjoni ta' Stat Membru, jista' jkun importanti li jithallsu kontribuzzjonijiet fuq ċertu livell jew krediti fuq waqfiet fil-karriera (b'mod partikolari, qgħad, mard/diżabbiltà, waqfiet ta' maternità u paternità) biex tiġi żgurata l-adeqwatezza tad-dħul finali tal-pensjoni. Xi pajjiżi introduċew "elementi solitarji" fl-iskemi statutorji ffinanzjati tagħhom. Oħrajn għamlu dan

fi skemi tax-xogħol, pereżempju billi kkumpensaw għal ċerti perjodi barra mix-xogħol attiv (pereżempju billi l-Istat iħallas kontribuzzjonijiet matul perijodi ta' kura tat-tfal jew ta' qgħad). L-ispejjeż ta' tali regoli jistgħu, madankollu, ikunu sinifikanti mhux ħażin u jaffettwaw ukoll l-inċentivi tax-xogħol.

Fi Stati Membri li jiddependu ħafna iktar fuq il-provvediment privat, ir-rabta mad-dħul universali minimu, jew mistħarreġ skont il-mezzi finanzjarji, fl-irtirar, jeħtieġ li tiġi mfasla b'attenzjoni. Il-provvediment ta' dħul ta' irtirar marbut ma' sħarriġ tal-mezzi finanzjarji, jista' jiskoraġġixxi t-tfaddil ta' xi wħud, minħabba li d-dħul addizzjonali mit-tfaddil jista' jwassel għal tnaqqis fl-intitolament tagħhom għal benefiċċji marbut ma' sħarriġ tal-mezzi finanzjarji. Ir-Renju Unit, pereżempju, fittex li jittratta din il-kwistjoni bl-użu ta' "kreditu tat-tfaddil", benefiċċju supplimentari li jonqos gradwalment u li jippremjja t-tfaddil ta' dawk li jkunu eliġibbli għall-benefiċċji wara sħarriġ tal-mezzi finanzjarji tagħhom. Madankollu, it-tnaqqis bil-mod il-mod tal-assistenza huwa iktar għali minħabba zieda fil-kopertura. Filwaqt li jinkoraġġixxi l-adozzjoni ta' din is-sistema, ir-Renju Unit qiegħed għalhekk jirrifirma l-kreditu tal-pensjoni bħala parti mir-riforma usa' tal-pakkett tal-pensjoni biex jiżgura li dan jibqa' mmirat b'mod xieraq u effikaci mil-lat ta' spejjeż.

Riskju ta' ħajja twila: il-faži ta' ħlas

L-organizzazzjoni tal-faži ta' ħlas fi skemi privati għandha impatt fuq l-adeqgwa-tezza tal-benefiċċji. Id-disinn tal-iskema għandu joffri protezzjoni suffiċjenti kontra l-inflazzjoni u r-riskji tas-superstiti u għall-ħajja twila.

Hemm tliet gruppi wesgħin ta' prodotti ta' ħlas.

- > **L-Annwalitajiet** jintużaw ta' spiss bħala prodotti ta' ħlas fi skemi ta' pensjoni KD obligatorji jew semiobligatorji. Huma jipprovdu ħlas perjodiku lill-benefiċjarji b'assigurazzjoni kontra r-riskji bijometriċi bħall-ħajja twila u hemm il-possibbiltà ta' protezzjoni tas-superstiti f'każ ta' mewt, ibbażata fuq it-tabelli li juru l-medja tal-għomor tal-ħajja.
- > **Is-Somom f'daqqa jipprovdu** ħlas ta' darba lill-benefiċjarji, u huwa f'idejn il-benefiċjarji li jiżguraw li dan jipprovdi riżorsa suffiċjenti ta' dħul matul l-irtirar. Fi proporzjon sinifi-

kanti ta' pajjiżi, iċ-ċittadini jistgħu jagħzlu li jieħdu l-proporzjon kollu jew ammont sostanzjali tat-tfaddil tal-irtirar bħala somom sħaħ.

- > **L-Irtirar b'fazijiet** jipprovdi ħlas perjodiku, iżda mingħajr assicurazzjoni kontra r-riskju ta' ħajja twila, li jnaqqas b'mod progressiv il-kapital disponibbli.

L-Istati Membri ma jaqblux dwar jekk membri tal-iskema jistgħux jagħzlu bejn ħlas b'annwalità, irtirar b'fazijiet u somom f'daqqa. Fil-biċċa l-kbira tal-pajjiżi fejn skemi privati ffinanzjati huma obligatorji, l-annwalitajiet huma obligatorji (pereżempju fl-Estonja u r-Rumanija). Hemm ukoll rekwiżiti biex tittieħed annwalità f'xi pensjonijiet tax-xogħol (pereżempju fl-Olanda), iżda f'postijiet oħrajn, it-tfaddil tal-pensjoni jista' jittieħed bħala somom f'daqqa skont ċerti kundizzjonijiet (pereżempju fir-Renju Unit).

L-annwalitajiet biss jiproteġu kontra r-riskju ta' ħajja twila

L-annwalitajiet jiggarrantixxu dħul għall-ħajja irrispettivament mit-tul eventwali tagħha u, bħala tali, huma l-iktar mezz siguri li jipprovdu dħul waqt l-irtirar. Huma komuni f'ħafna pajjiżi (u, għal xi wħud, huma l-unika għażla disponibbli), iżda fejn dawn huma volontarji mhumiex daqstant prevalenti daqskemm wieħed jistenna. Dan għaliex in-nies jistgħu ma jarawx daqshekk 'il bogħod fir-rigward tal-futur finanzjarju tagħhom: b'mod partikolari huma għandhom it-tendenza li jis-sottovalutaw l-għomor tagħhom u sikwit jagħzlu l-irtirar b'fażijiet minħabba li dan jippermettilhom jirtu kwalunkwe flus li jibqa'. Bl-annwalitajiet, il-fluss ta' ħlas li jifdal jista' jintiret biss matul perijodu garantit (jekk din l-opzjoni tintgħażel

u għalhekk jista' jidher inqas attraenti. Minħabba li l-benefiċċji minn skemi privati sikwit jikkomplementaw benefiċċji tul il-ħajja minn skemi pubbliċi, in-nies jistgħu jkunu mħajrin li jieħdu l-pensjonijiet privati tagħhom bħala somom sħaħ sabiex iżidu l-konsum tagħhom fuq medda qasira ta' żmien. Filwaqt li dan xi kultant jista' jagħmel sens, il-kontribuzzjoni prevista għall-adegwatezza tal-pensjoni minn skemi privati sejra minn issa 'l quddiem tonqos mill-pakkett tal-pensjoni. Għalkemm l-irtirar bil-fażijiet u s-somom sħaħ jistgħu xi kultant jin-qalbu f'annwalitajiet, dan rarament isir mingħajr obbligu. Minħabba li r-riskju li l-benefiċjarju jgħix iktar mill-flus disponibbli qiegħed jikber, l-annwalitajiet biss huma adatti bis-sħiħ biex jiżguraw adegwatezza.

Ibbilanċjar tar-riskju finanzjarju

Ir-rati ta' redditu – jiġifieri l-proporzjon ta' flus miksuba jew mitlufa fuq investiment relattiv għall-ammont ta' flus investiti – għandhom it-tendenza li jitlegħu u jinżlu b'mod sinifikanti maż-żmien, u jpoġġu f'riskju sinifikanti l-adegwatezza tal-pensjoni. Jekk ir-rati ta' redditu jkunu iktar baxxi, dawk li jfaddlu l-pensjoni jeħtiġilhom jibqgħu fis-suq tax-xogħol għal iktar snin sabiex jikkontribwixxu għal iktar fit-tul u jiżguraw l-istess livell ta' benefiċċji. Għalhekk, biex jipprovdu linnies b'informazzjoni adegwata fuq il-livell mistenni ta' pensjoni fl-irtirar, ħalli jieħdu deċiżjonijiet rigward iktar parteċipazzjoni fis-suq tax-xogħol, is-suppożizzjonijiet dwar rati pproġettati ta' redditu fuq medda twila ta' żmien għandhom isiru b'livell raġonevoli ta' preċiżjoni. F'dan il-kuntest, korpi ta' kontroll finanzjarju li jif-

funzjonaw sew u oqfsa regolatorji finanzjarji effettivi huma essenzjali. Il-benefiċċji futuri jiddependu kemm fuq ir-redditi netti matul il-“fażi ta' akkumulazzjoni” kif ukoll fuq il-kalkoli attwarjali li jiddeterminaw il-benefiċċji fil-“fażi ta' ħlas”. Dawn iż-żewġ fażijiet huma ugwalment importanti u għalhekk jeħtiġu disinn u kontroll b'attenzjoni.

Filwaqt li l-leġiżlaturi fil-biċċa l-kbira tal-Istati Membri introduċew miżuri biex itaffu r-riskji tal-investiment, ftit dahħlu mekkanizmu dirett ta' garanziji kontra r-riskji tal-investiment fil-fażi ta' akkumulazzjoni. Rigward il-garanziji fil-fażi ta' ħlas, hemm domanda dejjem akbar għall-fornituri tas-servizzi finanzjarji sabiex ikopru r-responsabbiltajiet tagħhom f'każ li dawn ifallu.

Ibbilanċjar ta' riskji, sigurtà u accessibbiltà

Il-mizuri biex jiproteġu kontra r-riskju finanzjarju jimplikaw spejjeż. Regolamenti stretti mmirati lejn stabbiltà finanzjarja fuq medda qasira ta' żmien jistgħu jsiru kontroproduttivi jekk ikunu meħtieġa židiet kbar u mgħaġġla fil-livelli ta' kontribuzzjoni biex jirrestawraw ir-riżervi finanzjarji wara riċessjoni ekonomika. Partikolarment minhabba li din tista' żżid l-ispiza tax-xogħol u tnaqqas l-infiq matul krizi finanzjarja, kif kien il-każ fil-bidu tal-aħħar għaxar snin fl-Olanda.

Il-ksib ta' bilanċ xieraq bejn is-sigurtà fuq medda qasira ta' żmien tal-iskemi tal-pensjoni u r-robustezza globali fuq medda twila ta' żmien tas-sistema ta' pensjoni jibqa' kompitu ta' sfida għal dawk li jfasslu l-politika u għar-regolaturi. Fl-aħħar għexieren ta' snin, ir-regolamenti ġew illaxxati f'ħafna Stati Membri sabiex jippermettu li l-fondi tal-pensjoni jgħibu redditi ikbar b'investiment ta' sehem ikbar ta' fondi f'assi iktar riskjużi. Telfiet fil-krizi attwali żiedu t-talbiet għal regolament iktar strett dwar investimenti fil-fondi ta' pensjoni.

Ir-redditi minimi jistgħu jintużaw biex jiproteġu t-tfaddil kontra r-riskji tal-investment, iżda tali garanziji jimplikaw spejjeż. Dawn jistgħu jkunu kemm diretti

– ħlas ta' primjum ta' assigurazzjoni f'każ ta' garanzija tal-kapital – kif ukoll indiretti – permezz ta' redditi globali iktar baxxi għaliex il-fornitur jagħżel strategija konservattiva ta' investment immirata biss lejn l-ilhug tal-miri stabbiliti mir-reditu minimu.

Protezzjoni tal-livelli ta' benefiċċju

Il-livelli ta' benefiċċju jistgħu jiksbu wkoll protezzjoni importanti kontra r-riskju tal-investment bit-tibdil tal-istrutturi individwali tal-portafoll meta n-nies ikunu qegħdin joqorbu lejn l-irtirar. Għalhekk jingħata parir li jiġi żviluppat approċċ mibni fuq iċ-ċiklu tal-ħajja lejn l-investment: b'tali strategija, iċ-ċittadini iżgħar jagħzlu prodotti iktar riskjużi b'ċans ogħla li jaqilgħu iktar matul il-ħajja; min-naħa l-oħra, in-nies qrib l-irtirar jagħzlu prodotti b'imgħax fiss ta' tnaqqis kbir fil-valur tal-assi qabel ma jibdlu t-tfaddil tal-pensjoni f'annwalitajiet.

Minhabba li l-prezzijiet fl-annwalitajiet sejrini ivarjaw, ix-xahar eżatt li fih l-assi jiġu "annwalizzati" jista' jaffettwa b'mod sinifikanti t-total tal-benefiċċji riċevuti. Huwa għalhekk importanti li r-regolaturi jippermettu ftit flessibbiltà fiż-żmien li fih l-assi għandhom jinbidlu f'annwalitajiet.

L-impatt tal-ħlas u l-ispejjeż

ħlas amministrattiv impost mill-fondi tal-pensjoni jista' jirrappreżenta spejjeż sinifikanti u bħala tali jnaqqas b'mod sinifikanti l-livelli tal-pensjoni. Dan jista' jkun partikolarment serju għal dawk bi dħul baxx, li jista' jkollhom diffikultà biex jakkumulaw livelli adegwati ta' benefiċċju. Għal skemi privati ffinanzjati, l-ispejjeż amministrattivi huma element ewlieni li jrid jiġi kkunsidrat. Id-differenzi fil-ħlas jammontaw għal differenzi kbar ħafna fil-benefiċċju tal-pensjoni fuq tul ta' żmien: pereżempju ħlas annwali ta' 1% tal-assi, fuq medda ta' 40 sena, ser jikkonsma sa 20% tal-kontribuzzjonijiet totali ⁽¹⁾. Għalhekk il-gvernijiet għandhom rwol ċar f'li jżommu l-ħlas baxx u jiffaċilitaw l-akkumulazzjonijiet ta' livelli adegwati ta' benefiċċji futuri tal-pensjoni. L-isfida hija dwar kif tiġi regolata l-istruttura tal-ħlas sabiex jinżamm disinn xieraq ta' incentiva għall-parteciċipanti tal-fond kif ukoll għall-amministraturi tal-fond. Il-politiki użati mill-Istati Membri jvarjaw minn regolament ta' ħlas moderat sa wieħed strett.

Tnedija ta' limiti fuq l-ispiza

F'kuntest ta' trasparenza baxxa, l-għażla tal-konsumatur u l-iżvelar ta' informazzjoni mhumiex probabbli li jagħtu spiza baxxa minnhom infushom. Għaldaqstant, huwa probabbli li jkun meħtieġ regolament speċifiku partikolarment permezz ta' limiti fuq l-ispiza. Għal din ir-raġuni, xi Stati Membri nedew limiti fuq il-ħlas ta' spejjeż tal-ġestjoni, jew f'termini tal-indikaturi tal-ispiza sintetika, pereżempju fir-Renju Unit. F'pajjiżi oħrajn, jitpoġġew limiti fuq l-istruttura tal-ispiza. Fl-Italja, pereżempju, id-duplikazzjoni tal-ħlas ta' ġestjoni mhuwiex permess: dan jiskoraġġixxi lill-amministraturi tal-assi ta' skemi tal-pensjoni milli jinvestu f'fondi reċiproċi ġestiti minn kumpaniji oħrajn ta' ġestjoni tal-fondi.

Hemm, madankollu, żvantaġġi għal-limiti fuq l-ispiza. Pereżempju, dawn jista' jkollhom kontenut ambigwu ta' informazzjoni: filwaqt li dawn jistgħu jipprevjenu prodotti bi spejjeż eċċessivi milli jiġu offruti fis-suq, dawn jistgħu wkoll jillimitaw il-kompetizzjoni billi jiddeskrivu bħala "aċċettabbli" livell partikolari ta' spiza li mhuwiex neċessarjament ottimali.

⁽¹⁾ Jekk persuna tfaddal 100 unità ta' valuta fis-sena għal 40 sena, dan jagħmel 4,000 unità ta' valuta sal-aħħar tal-karriera tagħha (fi kliem sempliċi, inflazzjoni u rata reali ta' redditu ugwali għal zero). Jekk il-ħlas amministrattiv jammonta għal 1% tal-assi fis-sena, il-ħlas akkumulat wara 40 sena jammonta għal madwar 720 unità ta' valuta. Dan ifisser li l-livell ta' ħlas bħala perċentwal tal-kontribuzzjonijiet totali magħmulin jammonta għal madwar 18%.

Hija meħtieġa edukazzjoni finanzjarja aħjar

Bl-introduzzjoni ta' skemi ffinanzjati u amministrati mill-privat, is-sistemi tal-pensjonijiet saru ferm aktar kumplessi. In-nies jistgħu jintalbu jagħzlu bejn diversi fornituri ta' skemi ta' pensjonijiet u jiġu pprezentati b'għażliet li jikkoncernaw l-investment tal-kontribuzzjonijiet tagħhom. Sabiex l-inċentivi fit-tfassil tal-iskemi jaħdmu u s-swieq tal-pensjonijiet jiffunzjonaw, huwa meħtieġ dejjem aktar li n-nies jieħdu deċizzjonijiet informati dwar il-prodotti tal-pensjoni, it-tfaddil tagħhom u dwar it-tul tal-ħajja tax-xogħol tagħhom u ż-żmien tal-irtirar tagħhom. Minhabba li l-membri fl-iskema jintalbu jieħdu aktar responsabbiltà għall-pensjoni tagħhom, jeħtieġ li jifhemu aħjar il-kwistjonijiet finanzjarji sabiex ikunu jistgħu jagħmlu għażliet informati. Tabilhaqq, dawk li huma inqas 'finanzjarjament litterati' huma inqas probabbli li jibbenifikaw minn arrangamenti finanzjarji aktar kumplessi u għalhekk huwa inqas probabbli li jfaddlu l-flus għal meta jirtiraw. Mingħajr edukazzjoni finanzjarja, dawk li jkunu kkonfrontati b'għażla wiesgħa jew b'kumplessità għandhom it-tendenza li jkunu inattivi. Dan jenfasizza l-ħtieġa tal-użu ta' reġistrazzjoni awtomatika u għażliet b'*default* għall-ħaddiema li jistgħu ma jkunux motivati biex jagħmlu għażliet informati.

Il-promozzjoni tal-edukazzjoni finanzjarja

L-edukazzjoni hija differenti mill-informazzjoni: tal-ewwel tgħaqqad l-informazzjoni mal-bini tal-ħiliet u l-motivazzjoni biex tinbidel l-imġiba. It-tnejn instabu li kienu suċċess: pereżempju, fl-Irlanda saret kampanja ta' għarfien

maħsuba biex tippromwovi l-fehim ta' kif kienet taħdem is-sistema tal-pensjonijiet. L-azzjoni rat zieda simultanja fit-teħid ta' kontijiet ta' irtirar personali, b'mod partikolari fost il-kategorija tal-età fil-mira ta' dawk ta' bejn il-25 u l-35 sena. Bħala tali, l-għarfien flimkien mal-litteriżmu finanzjarju jistgħu mhux biss itejbu s-sitwazzjoni tal-kljent speċifiku, izda wkoll jagħtu spinta lis-suq tas-servizzi finanzjarji billi jagħmlu aktar kompetittivi.

Żewġ studji li saru dwar l-inizjattivi tal-Istati Membri sabiex tiġi pprovduta l-edukazzjoni finanzjarja sabu li l-informazzjoni tiġi pprovduta minn firxa ta' sorsi, fosthom awtoritajiet ta' sorveljanza finanzjarja, aġenziji ta' litteriżmu għall-adulti, ċentri ta' konsulenza dwar id-djun, ħaddiema soċjali, federazzjonijiet tal-industrija finanzjarja, organizzazzjonijiet tal-mikro-finanzi, rappreżentanti tal-konsumaturi, awtoritajiet tal-edukazzjoni, kumpaniji finanzjarji individwali u awtoritajiet tad-djar ⁽²⁾. Minkejja dan, fuq kollox, l-awtoritajiet nazzjonali kienu identifikati bħala l-ixprunaturi ewlenin ta' dawn l-inizjattivi.

Il-komunikazzjoni riċenti tal-Kummissjoni Ewropea, li tiddeskrivi l-prinċipji bażiċi għall-għoti ta' skemi ta' edukazzjoni finanzjarja ta' kwalità għolja, turi l-appoġġ tagħha għat-teħid ta' tali azzjonijiet ⁽³⁾. Hija nediet ukoll il-websajt 'Dolceta' li

(2) Observatoire du Crédit et de l'Endettement et al., FES (2007), 'Better access to financial services and financial education', Rapport tal-istħarriġ dwar l-edukazzjoni finanzjarja, April 2007, u Evers u Jung (2007), 'Survey on financial literacy schemes in the EU-27', Novembru 2007.

(3) http://ec.europa.eu/internal_market/financeservicesretail/docs/capability/communication_en.pdf

toffri edukazzjoni lill-konsumaturi dwar kull suq nazzjonali fil-lingwi tal-Komunità.

Informazzjoni mtejba

Filwaqt li l-gwida u r-regolazzjoni jvarjaw ħafna bejn il-pajjiżi, hemm ċerti xejriet evidenti — mhux l-inqas lejn semplicità akbar. B'mod partikolari, saret enfasi fuq il-ħtieġa li jintuża lingwaġġ aktar sempliċi sabiex tiġi evitata l-konfużjoni ta' ċittadini (perezempju fl-Irlanda u Spanja).

L-informazzjoni għandha titfassal skont il-ħtiġijiet tan-nies u ċ-ċirkostanzi tagħhom. Il-gwida ġenerali mhijiex adattata għall-individwi kollha u, fit-tentattiv li tiġi offruta informazzjoni ċara

u sempliċi, hemm il-periklu li din tista' ssir tant ġenerika li tispicċa titef is-sinjifikat tagħha. Dan wassal għal sejhiet għal pariri personalizzati, għalkemm dawn jistgħu jisswew ħafna flus u jkunu diffiċli sabiex jiġu implimentati.

Kwalunkwe tip ta' informazzjoni, partikolarment dik personalizzata, tqajjem ukoll il-kwistjoni tar-responsabbiltà. Kull min jipprovdil l-informazzjoni jista' jitqies ukoll bħala responsabbli għall-kwalità u l-użu tagħha. Bħala tali, il-fornituri jistgħu jsibuha diffiċli biex jipprovdul kwalunkwe forma ta' informazzjoni li tista' tiġi interpretata bħala parir lil hinn mill-ġeneriku min-ħabbal-biża' li jinżammurresponsabbli għal kwalunkwe riżultati mhux mistenja.

L-impatt tal-politika tat-taxxa

L-għan aħħari tat-tnaqqis tat-taxxi għall-iskemi tal-pensjonijiet iffinanzjati u amministrati mill-privat huwa li jipperemja t-tfaddil privat sabiex jiġi żgurat livell ogħla ta' għixien fl-irtir, kemm billi jhegġeg li jsir aktar tfaddil privat, kif ukoll billi jikkontribwixxi għas-somma finali. L-effiċjenza u l-ispiża ta' dawn l-għodod jiddependu b'mod ċar fuq jekk huwiex qiegħed isir tfaddil addizzjonali. Hemm ħafna fatturi differenti li jistgħu jinfluwenzaw it-tfaddil tal-pensjonijiet tan-nies, bħal pariri mingħand konsultanti finanzjarji u inkoraġġiment minn dawk li jhaddmu. Fi ħdan dan il-qafas, għadd ta' Stati Membri huma tal-fehma li l-eżenzjoni mit-taxxi tiżvolgi rwol

importanti bħala inċentiv għall-individwi sabiex jissieħbu u jipparteċipaw fl-iskemi tal-pensjonijiet. L-għoti ta' tali eżenzjoni mit-taxxi jista' jiġi jiswa ħafna flus. Il-projezzjonijiet tal-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiku (OECD) jissuġġerixxu li, filwaqt li l-bidliet demografiki se jrin ifissru zieda fid-dħul mit-tassazzjoni tad-dħul finanzjarju tal-pensjonijiet minn skemi ffinanzjati, l-ispejjeż tal-eżenzjoni mit-taxxi se jrin ikomplu jissuperaw id-dħul li jinġabar⁽⁴⁾.

(4) Pablo Antolin, Alain de Serres u Christine de la Maisonneuve (2004), 'Long-term budgetary implications of tax-favoured retirement plans', Dokumenti ta' Ħidma tad-Dipartiment tal-Ekonomija, Nru 393, OECD.

Il-benefiċċji tal-inċentivi tat-taxxa huma inċerti

Barra minn hekk, hemm nuqqas ta' evidenza ċara għall-effikaċja tal-użu tal-eżenzjoni mit-taxxi sabiex iċ-ċittadini jiġu mhegġa jinvestu aktar fil-pensjonijiet tagħhom. Pereżempju, mhuwiex ċar li s-sussidji fiskali fil-fatt joħolqu tfaddil addizzjonali aktar milli sempliċiment ibiddlu d-direzzjoni tat-tfaddil eżistenti. Jekk it-tfaddil jiġi biss żvijat, l-eżenzjoni mit-taxxi tkun kemm għalja kif ukoll ineffiċjenti minhabba li din tippremja t-tfaddil li seta' sar mingħajrha.

Kwistjoni oħra li tirrigwardja l-eżenzjoni mit-taxxa hija dwar min jibbenifika kemm f'termini ta' inċentivi akbar kif ukoll ta' tfaddil akbar. L-evidenza mill-pjanijiet tal-pensjoni 401(k) tal-Istati Uniti turi li dawk bi dħul baxx u medju għandhom probabbiltà akbar li jirrispondu għall-inċentivi ta' tfaddil bil-foholqien ta' tfaddil⁽⁵⁾, u dawk bi dħul ogħla bi 'spostament ta' tfaddil' (5). Madankollu, filwaqt li dan jista' jissuġġerixxi li l-eżenzjoni mit-taxxa hija mmirata aħjar lejn dawk bi dħul medju jew baxx, l-evidenza mill-Istati Uniti, ir-Renju Unit u l-Kanada tissuġġerixxi wkoll li l-adozzjoni tagħha hija ogħla fost dawk bi dħul ogħla (f'termini tal-livelli

ta' partecipazzjoni u kontribuzzjoni) (6). It-tfassil ta' ċerti sistemi ta' eżenzjoni mit-taxxa għalhekk tidher li tiffavorixxi lil dawk bi dħul ogħla, filwaqt li n-natura kkumplikata tal-eżenzjoni mit-taxxa tista' tirrizulta f'konfużjoni. Barra minn hekk, ħafna drabi jkun biss dawk bi dħul ogħla li jkollhom aċċess għal konsulenza finanzjarja indipendenti sabiex jieħdu vantaġġ sħiħ mill-eżenzjoni tat-taxxa.

F'xi Stati Membri, jeżistu vantaġġi addizzjonali għal tfaddil ta' pensjoni individwali permezz ta' appoġġ dirett mill-Istat (eż. il-Ġermanja u l-Awstrija). It-tqabbil tal-kontribuzzjonijiet jew tas-sussidji sinjifikanti tal-kontribuzzjoni tal-pensjonijiet jippermetti li jitpoġġew fil-mira dawk bi dħul inqas li jeħtieġ li jfaddlu aktar, u joffri valur ferm aħjar għall-flus għal dawk li jfaddlu inqas. Huwa wkoll ferm aktar faċli biex jinftiehem u għalhekk jilħaq aħjar lil dawk li ma jingħataw ebda parir finanzjarju.

Minhabba n-nuqqas ta' evidenza ċara fir-rigward tal-inċentivi fiskali tal-eżenzjoni mit-taxxi u l-ispejjeż sostanzjali għall-baġits pubbliċi, l-iskop huwa li l-Istati Membri jaraw x'inhuma l-għażliet ta' eżenzjoni mit-taxxi, b'mod partikolari fir-rigward tal-effetti fuq l-adeqwatezza u s-sostenibbiltà.

(5) Sheena S. Iyengar, Wei Jiang u Gur Huberman, 'How much choice is too much?: Contributions to 401(k) retirement plans'.

(6) Pablo Antolin, Alain de Serres u Christine de la Maisonneuve (2004), 'Long-term budgetary implications of tax-favoured retirement plans', Dokumenti ta' Hidma tad-Dipartiment tal-Ekonomija, Nru 393, OECD, Gunja.

Huwa meħtieġ monitoraġġ aħjar

Hemm tendenza dejjem akbar li r-riskju jitneħħa minn fuq l-Istat u jitpoġġa dejjem aktar fuq l-individwi u l-istituzzjonijiet privati. Din l-istrateġija tista' tidher finanzjarjament soda iżda, jekk jinqalgħu xi problemi ta' adegwatezza, ir-responsabbiltà li din tiġi garantita tista' terġa' taqa' fuq l-Istat. Bħala tali, jeħtieġ li jiġi mmonitorjat l-iżvilupp tal-pensjonijiet iffinanzjati u l-effetti potenzjali tagħhom fuq l-adegwatezza u hemm bżonn ta' aktar informazzjoni komparabbli mill-Istati Membri.

Tabilhaqq, bl-importanza dejjem akbar tal-pensjonijiet privati, qiegħed jintalab titjib maġġuri tal-ġhodod biex jimmonitorjaw dawn il-pensjonijiet. F'xi Stati Membri, id-dejta tinqasam skont kriterji differenti, iżda f'oħrajn, il-ġbir u t-tqasim tad-dejta huma ferm aktar limitati — b'mod partikolari dawk fejn l-iskemi privati ġew introdotti reċentement. Hemm bżonn ta' informazzjoni estensiva sabiex jinftiehem l-impatt sħiħ ta' dipendenza akbar fuq it-tfaddil tal-pensjonijiet privati – b'mod partikolari sabiex jitkejjel id-dhul fl-irtirar fil-ġejjieni u jiġu identifikati dawk il-gruppi li mhumiex qegħdin ifaddlu u għalhekk jistgħu jesperjenzaw dhul aktar baxx fl-irtirar. Bħalissa, l-impatti

relattivi tal-linji politiċi differenti fl-Istati Membri ma jistgħux jitqabblu b'mod preċiż. Għaldaqstant, il-merti relattivi tagħhom jibqgħu mhux ċari biżżejjed. Il-pajjiżi jistgħu jibbenifikaw minn informazzjoni aktar estensiva u komparabbli sabiex ikunu jistgħu jifhmu aħjar l-impatti tal-linji politiċi tagħhom u sabiex jevalwawhom aħjar ladarba jiġu implimentati.

Hemm bżonn ta' aktar sforzi sabiex jittejjeb il-qafas tal-pensjonijiet iffinanzjati (b'mod partikolari dawk statutorji). Hemm ħtieġa ċara li jittejjeb il-monitoraġġ tal-iżvilupp tal-pensjonijiet iffinanzjati u l-effetti potenzjali tagħhom fuq l-adegwatezza. Jeħtieġ li jiġu żviluppati għodod sabiex jiġu mmonitorjati l-avvanzi futuri kif ukoll sabiex tiġi evalwata aħjar is-sitwazzjoni attwali; b'mod partikolari, jeħtieġ li jiġu żgurati l-komparabbiltà bejn il-pajjiżi u l-affidabbiltà tad-dejta nazzjonali (pereżempju, li tiġi solvuta l-kwistjoni tal-koperatura u l-għadd doppju tal-individwi li jippartecipaw fi skemi ta' pensjonijiet privati). Madankollu, bħalissa qegħdin jiġu żviluppati sorsi indipendenti ta' dejta, b'mod partikolari minn Eurostat u l-OECD (ara l-kaxxa).

Is-sorsi ta' dejta armonizzata jibqgħu jiġu żviluppatti

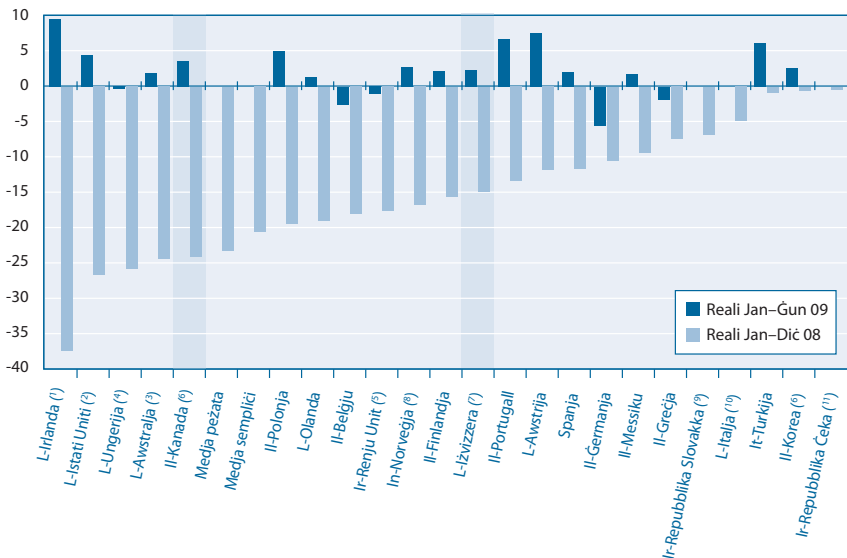
Sors	Dejta disponibbli
Eurostat — Sistema Ewropea ta' statistika integrata tal-harsien soċjali (ESSPROS)	L-ispiża tal-pensjonijiet tinqas fuq il-baži tat-tipi ta' benefiċċji mħallsa, kontribuzzjonijiet skont it-tip ta' kontribuzzjoni (min iħaddem, il-gvern, l-impjegati). http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/living_conditions_and_social_protection/introduction/social_protection
Eurostat — Statistika strutturali kummerċjali (SBS)	L-iskemi tax-xogħol (bl-eċċezzjoni ta' Spanja u l-Portugall fejn id-dejta statistika tinkludi kemm skemi tax-xogħol kif ukoll skemi individwali) jinqas skont il-varjabbli fuq in-numru ta' membri, id-demografija tal-fond tal-pensjonijiet u varjabbli fuq il-kontabbiltà, l-internazzjonalizzazzjoni u l-impjegati. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/data/database
Eurostat — Statistika tal-UE dwar id-dħul u l-kundizzjonijiet tal-ghixien (SILC)	Tqassim tad-dħul disponibbli (inkluzi t-tipi kollha ta' pensjonijiet u benefiċċji ta' sopravivenza) u l-varjabbli fuq il-pensjonijiet privati individwali. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/living_conditions_and_social_protection/introduction/income_social_inclusion_living_conditions
OECD — Statistika globali dwar il-pensjonijiet (GPS)	Għall-iskemi tal-pensjonijiet iffinanzjati, inkluzi l-iskemi tal-pensjonijiet riżervati fil-kotba, kif ukoll il-kuntratti tal-assigurazzjoni tal-pensjonijiet li huma bbażati fuq il-post tax-xogħol jew li jsir aċċess dirett għalihom fis-swieq tal-imnutt (skemi ta' pensjoni personali). L-arranġamenti obbligatorji u volontarji huma inkluzi. Id-dejta tinkludi skemi fejn il-benefiċċji jiġihallsu minn entità fis-settur privat (ikklassifikati bħala skemi ta' pensjonijiet privati mill-OECD) kif ukoll dawk imħallsa minn entità fis-settur pubbliku. www.oecd.org/daf/pensions/gps
OECD — Stharrig tal-UE 2007	Dan jipprovdi elementi fuq id-distribuzzjoni tas-sħubija skont l-istatus (attivi, membri differiti u membri ritirati) u skont il-kategoriji ta' qligħ (eż. inqas mill-paga medja, minn paga medja sa żewġ pagi medji, aktar minn żewġ pagi medji), il-kategoriji tal-età u s-sess għal xi Stati Membri. http://www.oecd.org/document/8/0,3343,en_2649_34111_38958856_1_1_1_1,00.html#contents

L-impatt tal-krizi

Fiż-żmien meta ġie adottat ir-rapport (April 2008) li fuqu huwa bbażat dan il-ktejjeb, l-importanza akbar tal-iskemi prefinanzjati fil-pakkett tal-pensjonijiet globali previsti mill-Istati Membri tista’

tigi spjegata fil-figura ta’ hawn taft. Din tiddekrivi t-trajettorji fil-kopertura u s-sehem tad-dħul tal-pensjonanti li l-iskemi prefinanzjati kienu mistennija jieħdu f’diversi Stati Membri sal-2050.

Ir-ritorn reali tal-fond tal-pensjonijiet fuq investiment f’pajjizi magħżula tal-OECD

- (1) Ir-rata ta’ investiment tar-ritorn għal ‘Jan–Ġun 2009’ hija stima tal-OECD.
- (2) Stima li tinkludi IRAs.
- (3) Id-dejta tirreferi għal entitajiet irregolati minn APRA b’aktar minn erba’ membri u mill-inqas AU\$50m f’assi totali. Ir-ritorn fuq l-assi huwa l-qliġ nett wara li t-taxxa tinqasam skont l-assi medji għall-perjodu.
- (4) Id-dejta tirreferi għal fondi ta’ pensjonijiet obligatorji. Id-dejta tar-ritorn nominali għall-fondi tal-pensjonijiet volontarji huma 4.63 % (-10.67 % għall-2008).
- (5) Ir-rata ta’ investiment tar-ritorn għal ‘Jan–Diċ 2008’ hija stima tal-OECD.
- (6) Id-dejta tirreferi għall-perjodu Jannar–Marzu 2009.
- (7) Id-dejta tirreferi għall-perjodu Jannar–Awwissu 2009.
- (8) Id-dejta hija relatata ma’ għażla li tikkonsisti mill-akbar fondi ta’ pensjonijiet privati u municipali, li jammontaw għal madwar 80 % tal-assi totali flimkien.
- (9) Id-dejta tirreferi għall-fondi tal-pensjonijiet tat-tieni pilastru. Id-dejta tar-ritorn nominali għall-fondi tat-tielet pilastru huma -0.16 % (-1.93 % għall-2008).
- (10) Id-dejta tirreferi għal fondi ta’ pensjonijiet kuntrattwali. Id-dejta tar-ritorn nominali għall-fondi tal-pensjonijiet miftuħa huma 3.0 % (-14.0 % għall-2008).
- (11) Dejta stmata. Ir-ritorn nett għall-investituri huwa ta’ 0.34 % għall-2008, wara finanzjament addizzjonali mill-manigiers tal-fondi.

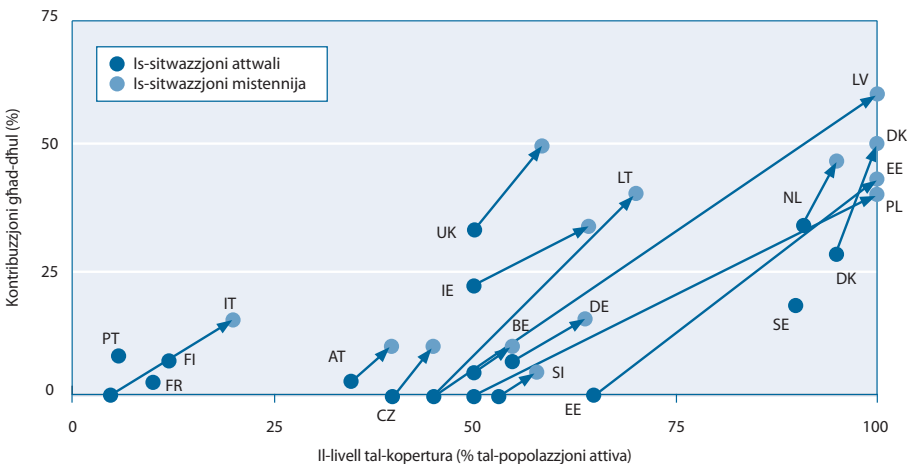
Sors: Statistika Globali dwar il-Pensjonijiet tal-OECD u estimi tal-OECD.

Madankollu, bit-tfaqqiġh għall-għarrieda fil-bidu tal-ħarifa tal-2008 ta' krizi finanzjarja fuq skala li qatt ma rajna bħalha u t-tnaqqis qawwi sussegwenti fl-attività ekonomika, l-iskemi tal-pensjonijiet iffinanzjati sofrew minn tnaqqis kbir fil-valur kontabbli tal-assi tagħhom, li minnu għad iridu jirkupraw. Kif muri fil-figura tal-OECD hawn fuq, sa Novembru 2008, il-fondi tal-pensjonijiet madwar l-Ewropa kienu diġà esperjenzaw ritorn reali negattiv fuq l-investimenti tagħhom fil-livell ta' 15 sa 35 %.

It-tnaqqis qawwi sussegwenti fl-attività ekonomika u ż-żieda mgħaġġla fil-qgħad

għamluha diffiċli li jiġu sostnuti l-aspettattivi fiduċjużi li t-tkabbir rapidu kellu jippermetti lill-persuni attivi li jaqilgħu l-paga biex jibnu pensjonijiet iffinanzjati addizzjonali għalihom infushom fl-istess ħin li jkunu qed jiffinanzjaw pensjonijiet għall-ġenituri u n-nanniet tagħhom. Tabilhaqq, uħud mill-pajjiżi aktar ambizzjużi kellhom jirrevedu l-pjanijiet tagħhom u jaqilbu temporanjament parti mill-kontribuzzjoni għall-iskema ffinanzjata lura għall-finanzjament tal-iskema "pay-as-you-go" u għalhekk jes-tendu l-perjodu ta' żmien għat-tiswir tal-fondi tal-pensjonijiet.

Trajettorji futuri fil-kopertura u s-sehem tad-dħul tal-pensjonanti minn skemi ffinanzjati; ħarsa stilizzata

Konkluzjonijiet

L-espansjoni tal-pensjonijiet privati pre-finanzjati b'hala supplement g'hall-iskemi statutorji "pay-as-you-go" kienet ta' innovazzjoni u sahhet potenzjalment l-abbiltà ta' hafna Stati Membri biex joffru pensjonijiet adegwati u sostenibbli. Minhabba li hafna drabi, it-tfassil tal-iskemi f'diversi Stati Membri la huwa lest u lanqas l-aħjar għal kollox, hemm lok kbir għat-titjib tal-prestazzjoni ġenerali tal-fondi tal-pensjonijiet b'hala strumenti tal-harsien soċjali. Barra minn hekk, il-križi kixfet il-vulnerabbiltà tal-iskemi ffinanzjati għall-instabbiltà fis-swieq finanzjarji, u għamlet enfasi fuq il-ħtieġa ta' dawk li jfasslu l-linji politiċi, ir-regolaturi u s-supervizuri li jippromwovu ġestjoni aktar prudenti tat-tfaddil tal-irtirar tan-nies. Bil-firxa wiesgħa fit-telf sostnut u b'varjetà saħansitra akbar fil-kapaċitajiet li jassorbu x-xokk, id-differenzi fit-tfassil tal-fondi tal-pensjonijiet u l-istrategiji ta' investiment għandhom l-importanza ċara tagħhom. Mid-differenza fl-impatti madwar l-Unjoni, jistgħu

jittieħdu lezzjonijiet importanti dwar kif l-iskemi ffinanzjati jistgħu jitjiebu u jkun jista' jinkiseb bilanċ aħjar bejn ir-riskju, is-sigurtà u l-affordabbiltà għal dawk li jfaddlu l-pensjoni. Għaldaqstant, f'diversi Stati Membri qiegħda titfaċċa agenda ġdida għal bidliet neċessarji fid-disinji ffinanzjati u għat-tlestija malajr tal-partijiet mhux mitmuma tal-iskemi mandatorji godda – pereżempju, dwar għażliet b'*default* aktar siguri, l-istil tal-ħajja, l-iffissar ta' limiti fuq il-hlasijiet, regoli għall-annwitizzazzjoni, il-faži ta' hlas u l-kapaċità ta' assorbiment tax-xokkijiet. L-issodisfar ta' dan għandu jkun parti importanti mill-bini mill-ġdid u ż-żamma tal-kunfidenza tal-pubbliku fil-pensjonijiet iffinanzjati u amministrati mill-privat. Barra minn hekk, il-križi enfasizzat kif il-fondi tal-pensjonijiet b'hala operatori sinjifikanti għandhom jiġu inklużi f'miżuri maħsuba biex jiġu stabilizzati s-swieq finanzjarji. F'dan il-qasam, bħal f'oqsma oħrajn, il-ħtieġa għal regolazzjoni aħjar jista' jkollha wkoll dimensjoni Ewropea.

Sir af aktar	
Id-Direttorat Ġenerali għall-Impjiegi, l-Affarijiet Soċjali u l-Opportunitajiet Indaq	http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=443&langId=en
Rapport sħiħ mill-Kumitat għall-Harsien Soċjali	http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=752&langId=en&moreDocuments=yes
Il-Kumitat għall-Harsien Soċjali	http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=758&langId=en
OECD	http://www.oecd.org/home
Eurostat	http://epp.eurostat.ec.europa.eu
Dolceta	http://www.dolceta.eu

Il-Kummissjoni Ewropea

Skemi tal-pensjonijiet privati. Ir-rwol tagħhom f'pensjonijiet adegwati u sostenibbli

Il-Lussemburgu: L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea

2010 — 26 pp. — 14.8 × 21 cm

ISBN 978-92-79-15193-4

doi:10.2767/99371

Ir-riformi fis-sistemi tal-pensjonijiet ilhom għaddejjin. L-Istati Membri qegħdin jiffaċċjaw l-isfida tal-popolazzjoni li qiegħda tixjieħ u li qiegħda tpoġġi pressjoni sinjifikanti fuq is-sistemi tal-pensjonijiet attwali. Dan il-fuljett jeżamina l-importanza dejjem akbar tal-iskemi tal-pensjonijiet if-finanzjati amministrati mill-privat. Huwa disponibbli f'format stampat bl-Ingliż, bil-Franċiż u bil-Ġermaniż u f'format elettroniku bil-lingwi uffiċjali l-oħrajn kollha tal-UE.

Kif għandek tagħmel biex tikseb il-pubblikazzjonijiet tal-UE

Pubblikazzjonijiet mingħajr ħlas:

- permezz tal-Ħanut tal-Kotba tal-UE (<http://bookshop.europa.eu>);
- mir-rappreżentanzi tal-Kummissjoni Ewropea jew mid-delegazzjonijiet.
Tista' tikseb id-dettalji tal-kuntatt mil-link <http://ec.europa.eu> jew billi tibgħat fax f' dan in-numru: +352 2929-42758

Pubblikazzjonijiet bi ħlas:

- permezz tal-Ħanut tal-Kotba tal-UE (<http://bookshop.europa.eu>);

Abbonamenti bi ħlas (pereżempju s-serje annwali ta' *Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea* u Ir-rapporti fuq kawżi li hemm quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea):

- mingħand l-aġenti tal-bejgħ tal-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea (http://publications.europa.eu/others/agents/index_mt.htm).

2010
Is-Sena Ewropea
għall-Ġlieda kontra
I-Faqar u
I-Esklużjoni Soċjali

www.2010againstopoverty.eu

Jinteressawk il-**pubblikazzjonijiet** tad-Direttorat Ġenerali għall-Impjegi, I-Affarijiet Soċjali u I-Opportunitajiet Indaq?

Jekk iva, tista' tnizzilhom mill-Internet jew tabbona għalihom bla ħlas minn
<http://ec.europa.eu/social/publications>

Nistednuk ukoll li tinkiteb sabiex tibda tirċievi n-newsletter elettronika *Social Europe* tal-Kummissjoni Ewropea bla ħlas fuq
<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

<http://ec.europa.eu/social>

www.facebook.com/socialeurope

L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet

ISBN 978-92-79-15193-4

9 789279 151934